

"לדורות" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצולי השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים מפורסם באתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: אדר	שם פרטי: נעמי
------------------	------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי: קלדרון	בלועזית Calderon
שם פרטי איתו נולדתי: פולינה	בלועזית Polina
עיר לידה: ימבול	בלועזית Yambol
שם פרטי ושם משפחה של האב: בנימין קלדרון	שם פרטי ושם נעורים של האם: אסתר
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: ימבול	ארץ המגורים: בולגריה
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה)	מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה)
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: (שם העיר או האזור ושם הארץ) ימבול, בולגריה	
במידה והיית בגטו, ציין את שמו	בלועזית
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו	בלועזית
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי: בולגריה	תאריך השחרור: 9.9.1944
במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה) הסגר בבולגריה	ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור בולגריה
במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין ממתי עד מתי	שנת עליה: 1949
	במידה ועלית באנייה, ציין את שמה אוניית "בולגריה"

אנא ספרי/י על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים)

נא לכתוב בגוף ראשון

נולדתי בעיר ימבול שבבולגריה בדצמבר 1932, מיום לידתי ועד יום עלייתי ארצה גרתי באותה העיר. גדלתי במשפחה של עובדים, פועלים, אימא שלי הייתה עקרת בית ואבא שלי היה מנהל חשבונות. הייתה לי אחות ושני אחים תאומים שנפטרו שבועיים לאחר הולדתם. אחותי גדולה ממני 4 שנים, הייתי ילדה מלאת שמחת חיים, כמו רוב הילדים לא היינו מודעים לחרדות של הורינו. הייתה לי ילדות טובה עם חברים וחברות, אווירה טובה והיו יחסים טובים בינינו היהודים לבין הגויים בבולגריה.

נא ספרי/י על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

את בעלי כושר העבודה שלחו למחנה כפייה למשך זמן בלתי מוגבל, גם אבא שלי היה ביניהם. לילה אחד שמענו דפיקות בדלת. אחותי ואני הסתתרנו מתחת לשמיכה, אימא פתחה את הדלת בידועין שכבר באים לקחת את אבא. הבולגרים לקחו את אבא ובמשך חודשים לא ידענו איפה הוא, אימא לא שיתפה אותנו. התנאים במחנה היו קשים ומשפילים ואימא נאלצה לעבוד בניקיון בתים כדי לדאוג לקיומנו. לממשלה הבולגרית היתה תוכנית לשחרר את היהודים ממחנות העבודה ב 12 לספטמבר אך כאשר הרוסים נכנסו לבולגריה ב 9 לספטמבר, הוקדם שחרורם בשלושה ימים. הכנסייה ניסתה למנוע את הוצאתם של יהודי בולגריה. מלך בולגריה, בוריס השלישי, שהתנגד לפינוי היהודים מארצו נסע לגרמניה כדי להיפגש עם היטלר ולחץ עליו שלא יגרש את היהודים אך מאמציו היו לשווא. המלך הורעל וכעבור שלושה ימים חזר לבולגריה ולא יכול היה למנוע את התוכנית. היתה תקופה, כשהייתי בכיתה ב', שלא היו בתי ספר יהודים אז למדנו בביה"ס של גויים וכשהגרמנים החלו להופיע הודיעו לנו שאנחנו צריכים לפתוח בית ספר של יהודים בלבד. בזמנו פטרו את אבי והדבר השפיע על פרנסת הבית, אימא עבדה כעוזרת בית כדי שיהיה לנו אוכל. המגבלות והגזירות היו קשות, הילדים הוצאו מבית הספר, נאסרו הנסיעות משעה 18:00 בערב ועד 6:00 בבוקר למחרת, הוכרז עוצר שלא ניתן לצאת מהבתים.

כשאבא חזר מהמחנה, כעבור שנה, מצבו הנפשי והפיזי היה קשה מאוד ואף ניסה להתאבד אך אמא הצליחה למנוע ממנו. זאת הייתה מהלומה קשה בשבילנו. אני זוכרת שבגיל 10, שברתי קרסול ובהונות ברגל, באותה תקופה היה קשה למצוא רופא יהודי, איכשהו מצאנו איכר בולגרי שידע קצת רפואה עממית והוא הצליח להעמיד אותי על הרגליים, אבל לא לגמרי. כמה מהגרמנים גרו בחדרנו ואנחנו הילדים פחדנו לישון ולשחק בחוץ. יום אחד היינו בחדר כמה ילדים ומישהו מהמבוגרים הביא לנו חתיכות סבון ואמרו לנו שזה סבון ששלחו מפולין ולא הבנו מה זה עד שהתבגרנו.

אני זוכרת מקרה שלפני שהלכנו לבית הספר, שכחתי לענוד את הטלאי הצהוב וכשחזרתי עצר אותי שוטר מקומי ואמר בחיך: "פולינה, חסר לך משהו על הדש". הוא לא עשה לי שום דבר, רק הזהיר אותי. היחס של הבולגרים ליהודים היה טוב מאוד. ליד הבית שלנו היה בית קפה ושם היו מתאספים צעירים להאזין לרדיו ובזמן שהיינו בעוצר הם היו אומרים: "הנה, עוד מעט הפרטיזנים באים..." בתור ילדים לא פחדנו, שמענו שתפסו פרטיזנים ושמענו על הבולגרים שהם משתפי פעולה, הכול שמענו דרך הרדיו אך בפועל לא ראינו את המאורעות הללו דרך עינינו.

לאחר שאבא חזר הבית התנהל כרגיל, המשכנו ללמוד וגם אחותי למדה באוניברסיטה בעיר הבירה סופיה באמצעות מלגה. אני נשארת עם ההורים ואבא מצא עבודה בתור מנהל חשבונות בתחנת הרכבת ימבול. באותה תקופה התחלתי גם ללכת לתנועות נוער. ביום האחרון של המלחמה כולם רצו לצאת לרחובות ולראות את הגרמנים נסוגים.

אנא ספרי/י על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(השחרור וחזרתך הביתה, חיך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):

לאחר המלחמה חזרתי ללמוד בבית הספר יחד עם הגויים והתחילו לדבר על עלייה לישראל, הייתי חברה בתנועת הנוער "השומר הצעיר" שבה עשינו פעולות, יוצאים החוצה, ישנים בשדות. היה מחנה גדול באזור סופיה והיינו צריכים לנסוע למחנה הזה ולא הייתה לי אפשרות לנסוע למחנה כי באותה תקופה אבי שבר את רגלו ולא עבד. כדי לעזור להורים שלי, יצאתי לעבוד בבית חרושת של מזוודות, בעל בית החרושת שאל אותי למה אני ככה עצובה ואני סיפרתי לו את המצב והוא אמר שיעזור לי לממן את הנסיעה לארץ. המנהל היה יהודי ולאחר שחזרתי מהמחנה המשכתי בלימודים. לאחר מכן החלו לדבר ב"שומר הצעיר" על עלייה לגאליה לישראל, אבל אבא לא רצה לשמוע כלל על העלייה וגם אחותי לא רצתה כי פחדה להפסיק את הלימודים. יום אחד צלצלה אחותי ואמרה שהיא רוצה לעלות לארץ כי היא רואה שכולם עולים ואז גם אבא החליט שהוא רוצה לעלות. אימא תמכה בדעות של אבא לאורך כל הדרך ואני לא ידעתי מה לעשות כי הייתה חסרה לי שנת לימודים. דיברתי עם המנהל שלי והתייעצתי איתו מה עליי לעשות, הוא החליט לבוא לטובתי והציע לי להשלים קורס, לעבור מבחן, לקבל המלצות מהמורים וכך ירשום בתעודה שסיימתי 12 שנות לימוד. הוא אמר לי שהדיווחים שהוא קיבל מהמורים עליי היו חיוביים מאוד.

הייתי בעלייה הגדולה והאחרונה מבולגריה, העלייה הייתה באמצעות אונייה שיצאה מבורגס ושטה ישירות לנמל חיפה, באונייה היו מעל ל- 3,000 אנשים וקראו לה "בולגריה". הספקנו להגיע לנמל חיפה לפני כניסת חג הפסח והגענו כל המשפחה לבית עולים שבפרדס חנה, גרנו באוהלים. את כל האוכלוסייה מהאונייה חילקו לארבע מחנות. לאחר שהמחנות התפזרו, היו אנשים שמצאו קרובים והלכו איתם, לנו לא היו קרובים בארץ.

נא ספרי/י על חיך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

יום אחד הגיעו אנשים והציעו למי שרוצה לעבור לבית עריף (אז כפר ערבי). אנשים נכנסו לבתים ערביים שהיו ריקים. כשהיינו בבית עולים בפרדס חנה הייתה מישהי מחברת הנוער של בית זרע וחיפשה לקחת ילדים לתנועת הנוער "דרור", היו חסרים לה ילדים והיא אספה שבע בנות ובן וכך הגעתי לבית זרע. אחותי נשארה עם ההורים ובשלב מסוים עזבה אותם, עברה ליפו ושם מצאה עבודה והקימה משפחה. ההורים עברו לבית עריף, אני הגעתי לבית זרע. האחראית בתנועת הנוער, פנינה, שאלה לשמי ואמרת לי שקוראים לי פולינה ואז היא הציעה לי שמהיום יקראו לי "נעמי" וכך קיבלתי את שמי כיום.

הפרנסה לא הייתה טובה בבית עריף, ההורים שלי עבדו במושבים ואני הייתי בחברת הנוער "השומר הצעיר". בקיבוץ בית זרע, לא ידעתי את השפה ודיברתי רק בולגרית ולכן הביאו לנו מורה שילמד אותנו עברית. הילדים שבאו איתי החליטו לעזוב ולחזור להורים אך אני החלטתי להישאר בבית זרע בחברת הנוער עד שהתגייסתי לצבא. בצבא שירתתי בנח"ל והיינו יחד עם חברת נוער מגן שמואל שאז היינו חברים טובים אך הייתה בינינו גם תחרות גדולה. יום אחד המ"מ שלי מאוד התרשמה ממני ואמרה שהיא רוצה למנות אותי לחניכה מצטיינת אך הייתה מישהי מגן שמואל שנפגעה מזה ובגלל מצפוני החלטתי שאני מוותרת על ההצטיינות. באותו הזמן הופיעו צלמים שרצו לצלם את הנח"ל ואיך הנח"ל נראה מבפנים ואז צילמו אותי ומישהי מגן שמואל יחד קשורות נעליים.

השתחררתי מהנח"ל ועשיתי שנת שירות בקיבוץ נגבה ושנת שירות בקיבוץ בית זרע. את בעלי שאול, הכרתי בבית זרע אחרי הצבא בשנת 1951, שאול היה משוחרר כבר כמה שנים ובשנת 1954 נישאנו והבאנו לעולם 4 ילדים, יש לנו כיום 7 נכדים. ההורים שלי לא נשארו בבית עריף ועברנו למושב גינתון ליד בן שמן. אבא עבד בצרכנייה ולאחר פיטוריו עברנו ליפו והורי עבדו בניקוי מדרגות. אבי נפטר בשנת 1965 ואמי עברה להתגורר בבית חלמיש. אמי נפטרה בשנת 1989. היינו משפחה מאוד מוזיקלית ונסענו לחו"ל. עד היום אני משתתפת במקהלת עמק הירדן.

ראיון: מעיין דוד, בית זרע, אפריל 2013